

VĚRA A CYRIL

v běhu času

Vše, co je krásné, má se rozmnožovat,
aby jas růže nikdy nepohas;
třebaže musí zestárnout a skonat,
v potomcích najde dědice svých krás.

W. S., sonet č. 1

Dětem a vnoučatům

sestavil a vytiskl děda

PROLOG

Popsat historii rodiny je svízelné, zejména je-li autor líný, jsou-li hlavní osoby již mrtvé a prameny kusé. Nicméně i při ideální pracovitosti tu zůstává hlavní potíže – košatění. Je-li rodina byť jen průměrně plodná, začne se časem rozrůstat a papíru se počne nedostávat. Takže jsem se věnoval hlavně osudům mých rodičů. Je mi jasné, že se to všem nebude líbit. Hanku, Aleše, Kláru i Štěpána a Bětku vynechal, jejich čas teprve přijde. Aspoň mně nebudou nadávat. Ostatně kdokoliv může navázat a chybějící doplnit.

Původně jsem se hodlal omezit na jen život mamy. Až později mi došlo, že to bez taty nepůjde. Jejich životní příběhy vycházely ze zcela odlišných poměrů a jeden bez druhého by nedávaly smysl. Tata umřel mladý, ale mama tu byla skoro celé století. Zažila doby krásné i tragické, válku, dvě okupace, komunistickou totalitu, převraty a konce dobré i zlé.

Za správnost dat, jmen ani míst dále uvedených proto nemohu ručit. Snad na tom příliš nezáleží, prostě se to tak nějak určitě událo.

Brno, podzim 2020

ČÁST PRVNÍ

KOŘENY VE VÍDNI

Rodiče plukovníka – mého dědy Františka Rybáka

Kdo je tento důstojník, vůbec netuším, fotografie nebyla označená.
Považujme jej proto za otce babičky Vilemíny, manželky plukovníka.

*Podle uniformy to může být námořník, ale spíše se bude
jednat o důstojníka generálního štábu, podle úřednického kordu.
Z černobílé fotografie už to nelze určit, v C. a K. armádě byla řada funkcí,
které se lišily jen barvou uniformy.
Takže to může být justiční rada, ale také armádní účetní.*

1890 - **1900** - 1910 - 1920 - 1930 - 1940 - 1950 - 1960 - 1970 - 1980 - 1990 - 2000 - 2010 - 2020

František Rybák (1875 – 1942), se svoji ženou Vilemínou..

Vilemína (1884 – 1960) byla Vídeňka a s majorem jim to moc slušelo. Předpokládám, že pocházela z bohaté rodiny, protože jejích potomci zdělili čtvrtku činžáku ve Vídni. Zbylé tři čtvrtiny připadly různým tetám a sestřenicím. A protože měla čtyři děti, naše rodina zdělila jednu šestnáctinu toho činžáku. Po válce byla ve Vídni docela nouze o byty a tak i ten staříčkový činžák, vlastně asi pavlačák se záchody na chodbě, celkem nesl a vydělával nám šilinky. Ty šilinky chtěli komunisti a Rakušané je nechtěli komunistům dát. Správce domu pan Killmaier je ukládal na speciální blokové konto, z něhož mohla banka dle rakouských zákonů poskytnout peníze pouze osobám přítomným v Rakousku, a i těm jen asi 2000 šilinků na osobu a týden, aby se nevyvážel kapitál. Komunisté ovšem valuty chtěli a tak jakmile se na účtech objevilo více peněz, někomu z rodiny dovolili vycestovat do kapitalistické ciziny. Musel ovšem vybrané peníze převézt (tedy propašovat) přes hranice, na útratu dostal pouze zlomek inkasované částky.

Dům ovšem chátral a nevynášel, takže se prodal. Rakouské sestřenice to dohodly a na brněnské příbuzné vycházelo celkem asi 80 tisíc šilinků. Asi čtrnáct dnů před podpisem smlouvy se však objevil jiný kupec, který nabídl desetkrát tolik – nějaká banka. Ta vzápětí náš pavlačák zbourala a postavila tam svoji pobočku. To se stalo někdy v roce 1979.

1890 - 1900 - **1905** - 1920 - 1930 - 1940 - 1950 - 1960 - 1970 - 1980 - 1990 - 2000 - 2010 - 2020

Dopis, adresovaný: Minerl Rybák, manželka majora, Vídeň,

Odesláno C. a. K. poštou 15. 11. 1915

Na druhé straně pohlednice je major F. R. Nezdá se, že by strádal v zákopech. Sloužil jako důstojník justiční služby. V té době už měl tři malé děti, Annu, Jendu a Mařenku.

1890 - 1900 - 1910 - 1915 - 1930 - 1940 - 1950 - 1960 - 1970 - 1980 - 1990 - 2000 - 2010 - 2020

František Rybák, zřejmě čerstvě povýšený, byl docela fešák. Podle hvězd jako podplukovník.
Zemřel v roce 1942 na rakovinu.

*(Ale třeba se mýlím, distinkce mohou být jiné a fotka je mnohem starší.
Auditoři čili zástupci vojenské justice měli uniformy důstojníků generálního štábu a jiné odstupňování
hodností.)*

1890 - 1900 - 1910 - **1916** - 1930 - 1940 - 1950 - 1960 - 1970 - 1980 - 1990 - 2000 - 2010 - 2020

ČÁST DRUHÁ

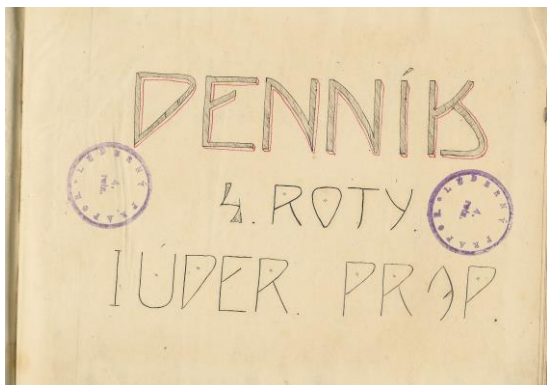
LEGIONÁŘ

A teď se musíme přenést z Vídně, světa valčíků a důstojníků vysokých hodností na moravský venkov.

Ve Vídni seděl staříčkový mocnář a Evropa tančila valčík – tak se to alespoň říká a nejspíš to tak i bylo. Mladí mužové dělali kariéru v armádě nebo v obchodě a dámy nosily krásné klobouky. Einstein hrál na housle, zkoumal světlo a dumal nad gravitací. Pak přišlo Sarajevo a mladí mužové narukovali, mezi nimi i devatenáctiletý kadet Otto Dokoupil z Vážan. Uniforma mu slušela, jak je vidno (ten desátník vlevo). Byl spíše menší, takže nosil vyšší čepici.

Po nějaké době už byl na ruské frontě a v roce 1916 už měl uniformu docela jinou – legionářskou. Stal se z něj podporučík 4. roty 1. úderného praporu. O tom víme hodně, neboť z Ruska přivezl mimo jiné i deník své jednotky a řadu fotografií z akcí legionářů

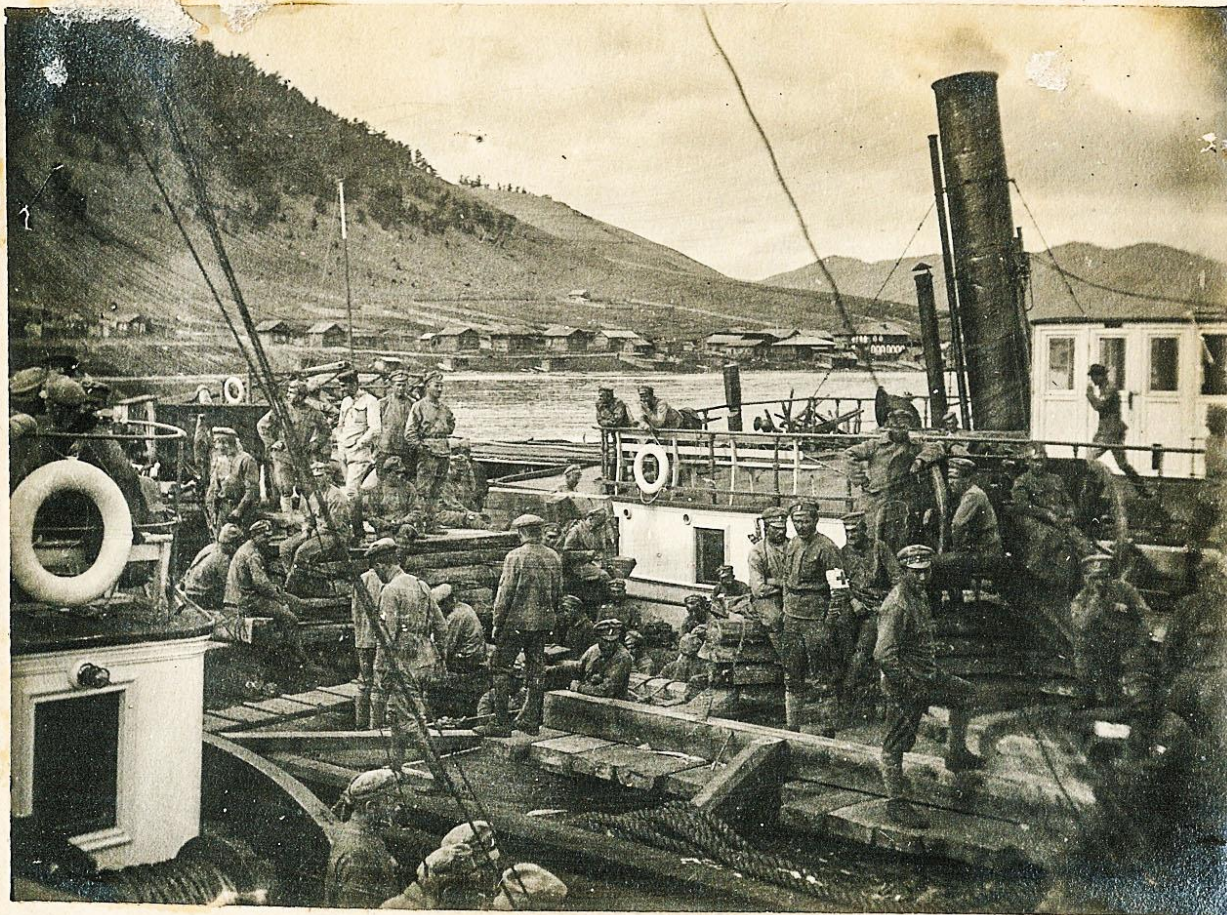

Deník zachycuje den po dni události, rozkazy i denní pořádek při cestě legií Sibiří.

Tady žádné parádní uniformy nebyly, tady se tvrdě bojovalo. Nejprve s Němci, když se po Leninově puči zhroutila východní fronta, potom s rudými, kteří posílali německé a maďarské válečné zajatce do Německa, aby mohli znovu bojovat na západní frontě. A nakonec se sovětskou Rudou armádou v občanské válce, kdy legie měly v moci transsibiřskou magistrálu, s ní de facto celou Sibiř a představovaly významnou vojenskou sílu v tehdejší anarchii, která v Rusku vládla

Náš "hadlík" "Polské" 21/8.18.

Град до пристана Кисленичана "на
пери "Байкал"

Na Bajkalu měly legie i vlastní loďstvo a také letadlo

Livěná námi loď „Bajkal“

Na rozdíl od jednotek rudých legie neloupily a nakupovaly proviant od místních vesničanů.

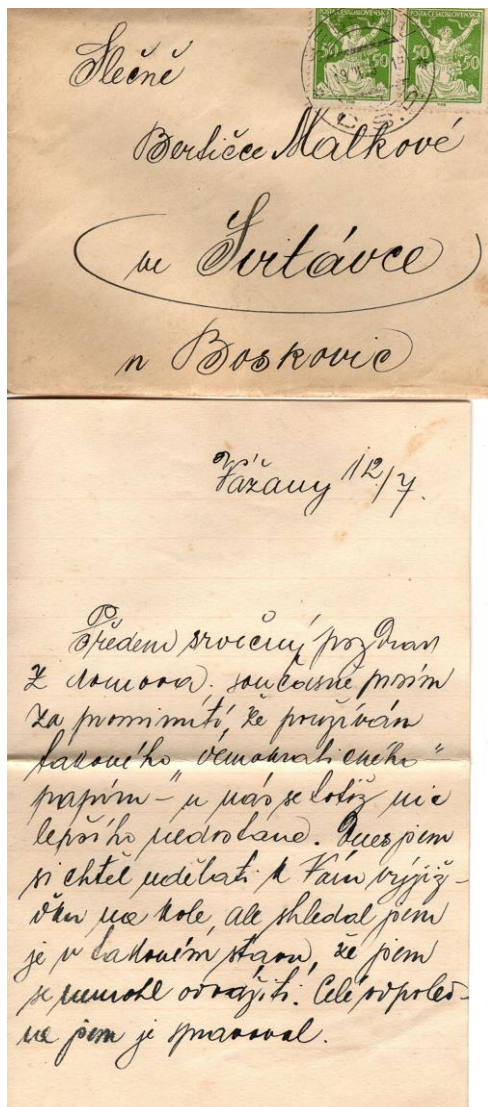

Lobchost na „Posolskou“ pro Bajkalským jezerem.

Legie držely magistrálu a podnikaly výpady do okolí.

Nakonec děda s legiemi objel celý svět. Vrátil se do Vážan přes Japonsko, Ameriku a Atlantik až v roce 1920.

Po válce panovala krize a legionářům se jako jedna z možností nabízela kariéra v armádě. Kapitán Dokoupil po návratu z legionářské anabáze zůstal v armádě a rychle to dotáhl na majora.

Dopis adresovaný jeho budoucí nevěště.

>>>>>

Major Otto Dokoupil a jeho žena Berta, rozená Málková.

Málkovi byla rodina obchodníka z průmyslové Svitávky. Ve Svitávce byla textilka, jež patřila rodině Loew-Beerů. Věrka si jako dítě chodila do vily na ostrově hrát s jejich dětmi.

ČÁST TŘETÍ

PRVNÍ REPUBLIKA

Za první republiky, jakmile pominuly poválečné zmatky a krize, se budoucnost mladé republiky jevila v jásavých barvách. U Rybáků se narodil roku 1923 malý Cyril, náš tata. Řekl bych, že od mala jej rozmazlovaly jeho dvě sestry a chůva Májinka, která do služby nastoupila jako patnáctiletá a až do její smrti jsme ji brali jako členku rodiny – Vítek ji považoval za babičku.

Teta Anna. My jsme jí
říkali Aninka, její muž
Anina a přátelé „paní
Anina“

Teta Mařenka a Cyril, tedy tata, nejspíš někde na
letním bytě

Strýc Jenda (1909 – 1990) se ženou
Marií čili Máničkou (1913 – 2000).
Jenda byl právník a jeho koníčkem
byla filatelie. Měli dvě děti – Jirku a
Janu. Jirka byl horolezec, jeskyňář,
prostě dobrodružná nátura. Žije
v Táboře. Jana si vzala spolužáka
z práv a byla notářka a advokátka s
manželem v Táboře

1890 - 1900 - 1910 - 1920 - **1930** - 1940 - 1950 - 1960 - 1970 - 1980 - 1990 - 2000 - 2010 - 2020

Babička Berta, Věra a Ota, kterému se říkalo Otyn (16. 11. 1929).

Věra se narodila 25. června 1925. Říkali jí Věruška či Věrka, (ale to až později) také *nejdražší Afrodité*, (ještě později) mama a úplně nakonec z ní byla babička Věruška. Příběh bezmála sto let jejího života se odehrával na pozadí temných historických událostí dvacátého století. Jen těžko si dnes představujeme, čím vším musela projít: brzká smrt obou rodičů, německá okupace, světová válka, komunistický puč, sovětská okupace, sametová revoluce, Havel prezidentem, pak Klaus a nakonec alkoholik Miloš. Doma jsme ji brali jako naši malou chudinku, jak jí tata říkával podle jakési Hemingwayovy povídky. Až mnohem později nám došlo, že byla silná, dokázala prosadit své a až do smrti se starala o spoustu věcí.

1890 - 1900 - 1910 - 1920 - 1930 - 1940 - 1950 - 1960 - 1970 - 1980 - 1990 - 2000 - 2010 - 2020

Major, který se rozhodl usadit v Brně, si tu postavil na Havlíčkově ulici dům.
Jeho manželka se dokončení domu nedožila, zemřela mladá a o děti pečoval dál jejich otec.

Těžkým bolem zdrceni, podáváme truchlivou zprávu, že nás navždy opustila
naše drahá mamička, manželka, dcera a sestra, paní

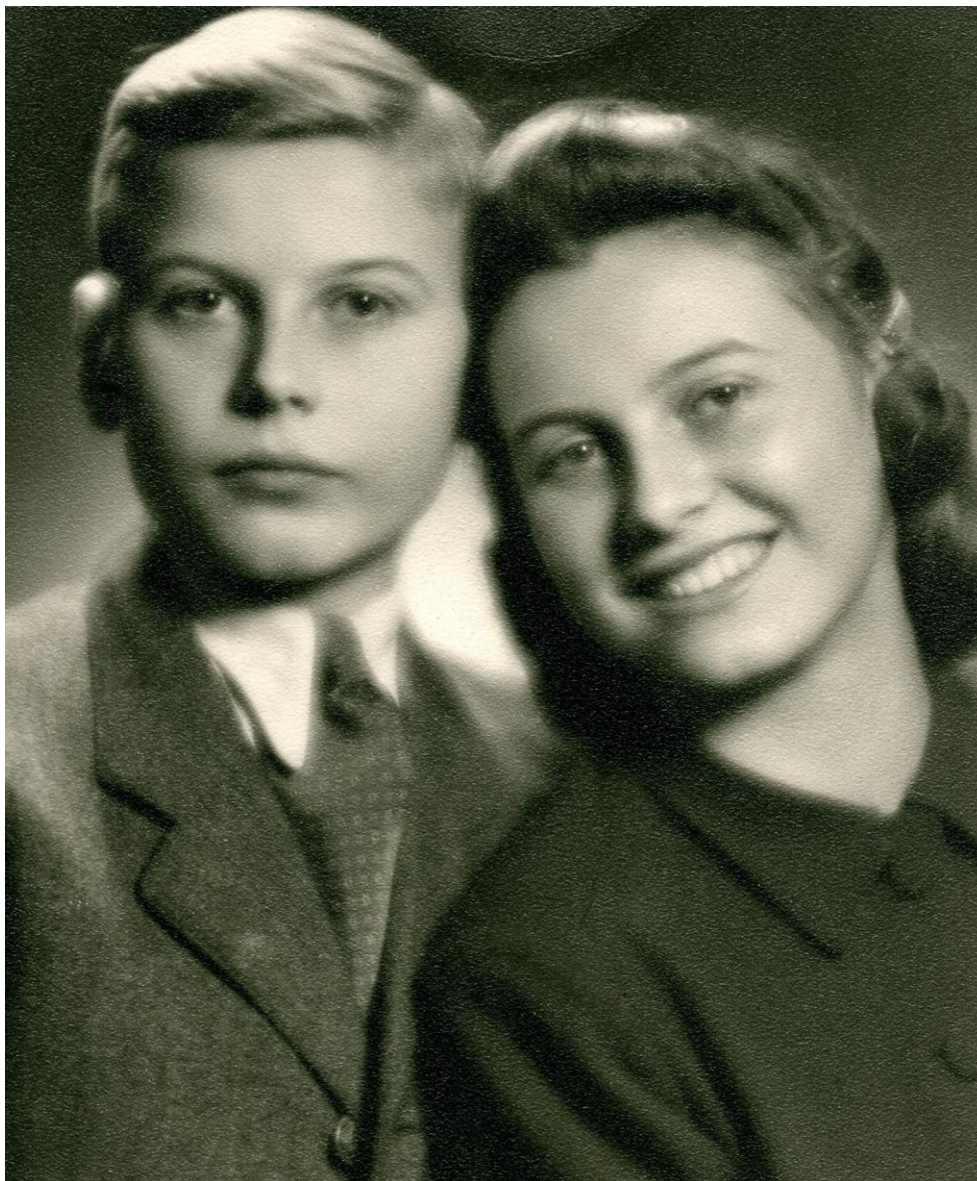
BERTA DOKOUPILOVÁ ROZ. MÁLKOVÁ
CHOŤ MAJORA

Její zlaté srdce dotlouklo po krátkém utrpení dne 27. března 1934 v Chebu
ve věku 33 let.
Pohřeb drahé zesnulé koná se
V NEDELI DNE 1. DUBNA 1934 O 3. HOD. ODPOLEDNE
z domu smutku ve Svitávce.
Žádušní mše sv. sloužena bude v úterý 3. dubna o 7. hodině ranní ve far-
ním chrámu Páně ve Svitávce.
Ve Svitávce 29. března 1934.

Albert a Heřma Málkovi,
rodíče.
Otto a Marie Málkovi,
sourozenci.

Major Otakar Dokoupil,
manžel.
Věruška a Otíček,
dětí.

Malcháněcká Boskovice

1890 - 1900 - 1910 - 1920 - 1930 - **1939** - 1950 - 1960 - 1970 - 1980 - 1990 - 2000 - 2010 - 2020

Osobní data	Popis osoby
Narozen:	
den, měsíc a rok <i>21. ledna 1895</i>	Postava (výška v cm) <i>164</i>
místo <i>Wagary</i>	Vlasy <i>tmavé</i>
politický okres <i>Bokhorice</i>	Oči <i>modré</i>
země <i>Mor. slezská</i>	Nos <i>rovný</i>
Domovská příslušnost:	Vousy <i>bládeč oholen</i>
místo <i>Wagary</i>	Ústa <i>souměrná</i>
politický okres <i>Bokhorice</i>	Zuby <i>dobré (12 zlatých)</i>
země <i>Mor. slezská</i>	Zvláštní znamení
Národnost (mateřská řeč):	
Stav: (svoboden, ženat, rozveden, roz-	
loučen) <i>vdovec</i>	

Úřední záznamy	Platnost na r. 1939 potvrzují.
o kmenovém tělese a služebním zařazení majitele legitimace, jakož i o změnách, které nastaly po vydání této legitimace.	Brno, <i>-6. II. 1939</i>
PEŠÍ PLUK 43	Náčelník štábu/sboru: plk. gšt. Kamil Nesweda.
velitel prapore	<i>Kamil Nesweda</i>
Zatímni velitel pluku:	
8. února 1939 plk. pých. Viktor Vlk	
<i>Přemístěn dnem 30/6-1938 k val. III. sboru. C.V. 1938, čís. 29, str. 209.</i>	
<i>Brno, 1/7 1938</i>	

Major Dokoupil sloužil na více místech, rodina se stěhovala s ním. Do Brna se dostal až v roce 1938, byl povýšen na podplukovníka a působil jako velitel důstojnické školy 43. pěšího pluku v Brně.

Po německé okupaci se zapojil do odboje v rámci armádní organizace Obrana národa. Gestapo ovšem sktrukturu Obrany národa rychle odhalilo a podplukovníka Dokoupila již na sklonku roku 1939 zatklo a uvěznilo, nejprve v Brně v Kounicových kolejích a potom v Německu, kde byl v roce 1943 souzen a popraven.

1890 - 1900 - 1910 - 1920 - 1930 - **1939** - 1950 - 1960 - 1970 - 1980 - 1990 - 2000 - 2010 - 2020

Malý Cyril před válkou

Josef Šafařík, řečený Izuš

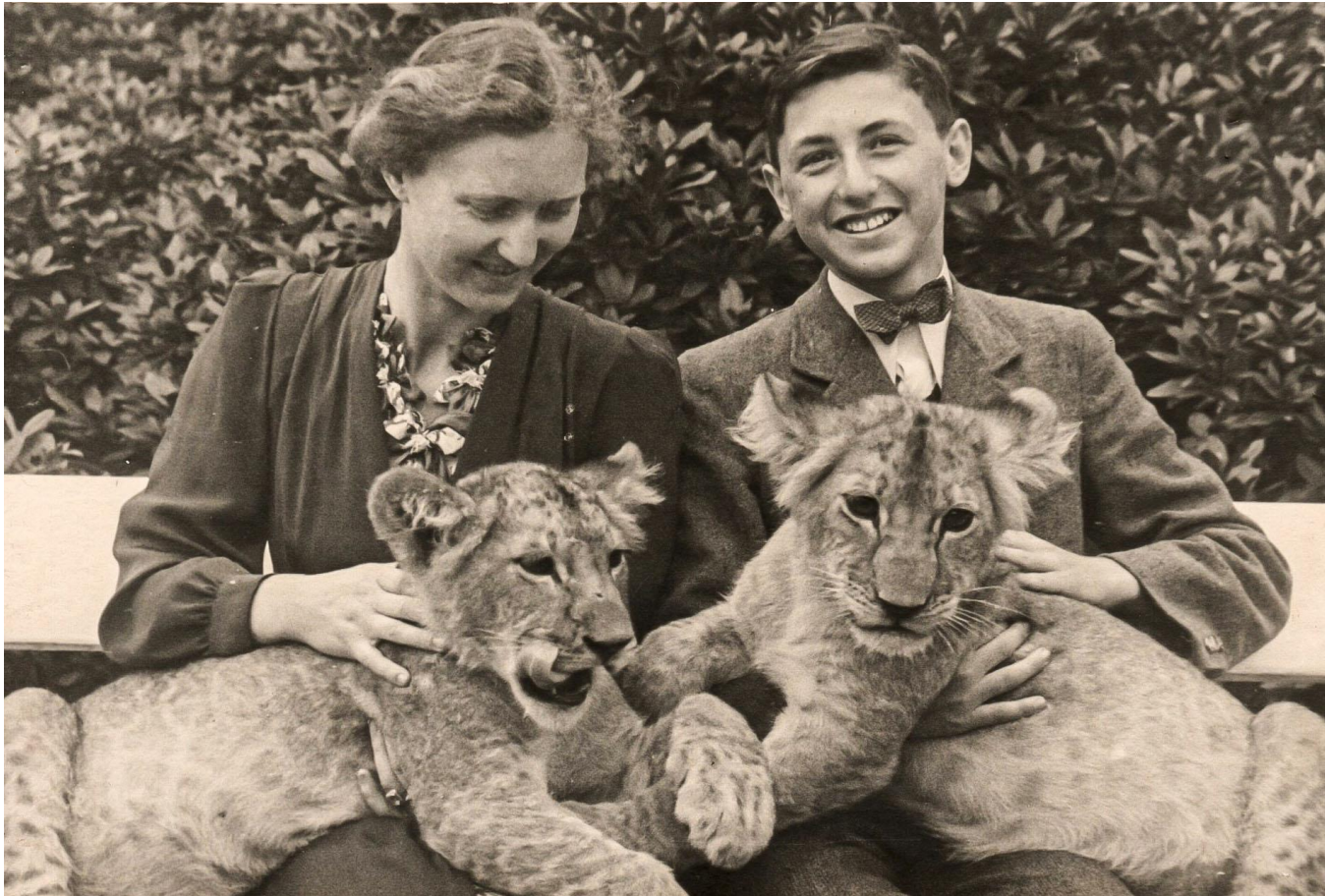
babička Vilemína (fotka je asi z pozdější doby)

Izuše si vzala Aninka. Vystudoval techniku, ale jeho ambicí byla dráha filosofa a dramatika. Jeho dílo *Sedm listů Melinovi*, které vyšlo hned po válce, bylo přijato příznivě, ovšem únor 1948 znamenal konec dalšího publikování. Teprve koncem šedesátých let mohly vyjít další jeho eseje. Během normalizace v sedmdesátých letech ho sledovala StB pro jeho styky s disidenty okolo V. Havla a brněnských spisovatelů a filosofů.

1890 - 1900 - 1910 - 1920 - **1937** - 1940 - 1950 - 1960 - 1970 - 1980 - 1990 - 2000 - 2010 - 2020

Tata se sestrou Mařenkou

1890 - 1900 - 1910 - 1920 - 1930 - 1940 - 1950 - 1960 - 1970 - 1980 - 1990 - 2000 - 2010 - 2020

ČÁST ČTVRTÁ

PO VÁLCE

Po zatčení otce podporoval dospívající Věru a Otyna strýc Oto Málek, úspěšný obchodník ze Svitávky. Oba sirotci bydleli v Brně s kuchařkou Mařkou, kterou rozhodně nemilovali.

Po válce oba díky strýcově podpoře vystudovali medicínu.

Platí do 30. září 1940

Pan Věra Šorajová
Slečna

jest roku stud. 1940/41 řádným posluchačem

právníké
lékařské
přírodovědecké
filosofické

fakulty Masarykovy university.

V Brně dne 1. 10. 1940

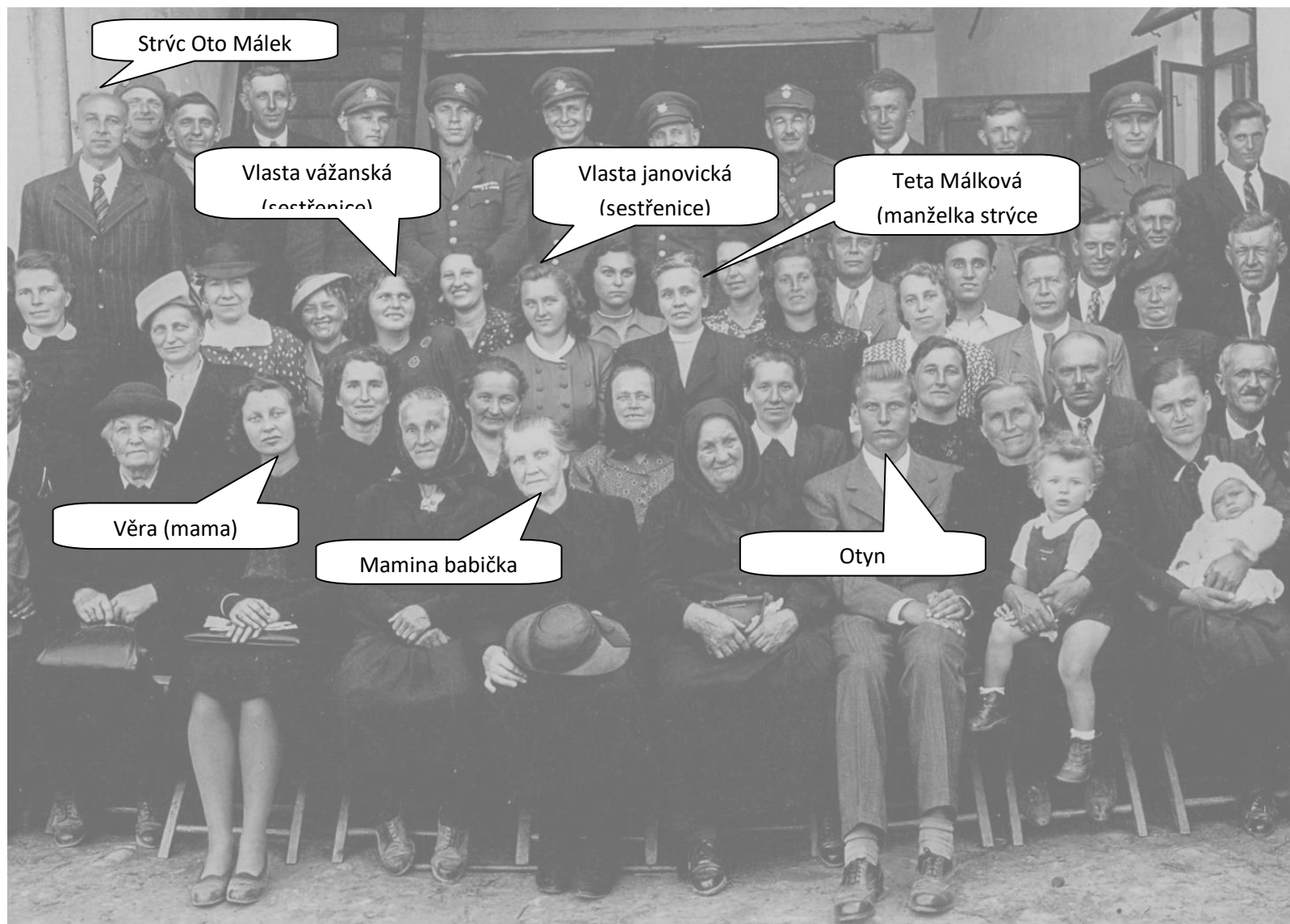
Podpis posluchačův:
Věra Šorajová
Otyna, Karličková 21 a

Bydlí: Flus 3

t. z. děkan fakulty.

1890 - 1900 - 1910 - 1920 - 1930 - 1940 - **1947** - 1960 - 1970 - 1980 - 1990 - 2000 - 2010 - 2020

Strýc Oto Málek

Vlasta vážanská
(sestřenice)

Vlasta janovická
(sestřenice)

Teta Málková
(manželka strýce)

Věra (mama)

Mamina babička

Otyl

Odhalení pamětní desky pplk. O. Dokoupila

Milý Ilko, nenapravitelný individualista,
příře apolitické,
domnívám, že pohled do hlubin nitra, kamý se podí-
val s R. Rollendem, bude z posledních začátků
toho dne a ty vrátíš se z této pelené cesty
najdeš opět radost na světě rejdícím. To ti
přijí k tvým pětadvacátým narozeninám
Jiřka a Linda

Dopis Cyrilovi od přátel k pětadvacátým narozeninám. Je jasné, že s uvedeným pohledem na svět jej po únoru 1948 nečekalo
dobrého.

KAPITOLA PÁTÁ

VĚRA A CYRIL

Po válce během studií vypadalo vše nadějně. Nová doba, spousta kamarádů i kamarádek. Převládal pocit, že musí dohnat vše, co se během okupace nedalo stihnout nebo bylo zakázáno. Pak se ovšem mladý JUC. Rybák seznámil s veselou sokolkou a začalo to být vážné. V cestě sice stál strýc Otomálek (jinak jsme mu neřekli, teprve po čase jsem zjistil, že to není přezdívka, ale jeho skutečné jméno, obchodník Otto Málek ze Svitávky), který s pikslami nedostatkového kakaa obešel sousedy plukovníkovy rodiny, aby se na nápadníka vyptal a Věře případnou známost zatrhl, ale i tato překážka byla nakonec zdolána.

Strýc Otomálek samozřejmě nemohl tušit, že kádrový profil plukovníkovy rodiny nebude po chuti komunistickým vládcům a budoucí pokolení značně zatíží. Teskné dopisy zasílané drahé Afrodítě z odloučení na vojně padly na úrodnou půdu a bylo hotovo.

Poválečná krize, přidělový systém, lístky na jídlo i ošacení, měnová reforma, stalinistický teror – to rozhodně nebyla příjemná atmosféra pro založení rodiny. Přišla i osobní tragédie. První dítě – Michálek – se narodil mrtvý. To bylo v roce 1950, ale už v příštím roce jsem se narodil já. To bylo radosti! Zde jsem s Májou, hodnou chůvou, která mi nahradila babičku a naučila mě mluvit po starobrněnsku.

Dodnes jsem se toho pořádně nezbavil.

Martin a tata v zimě na Paprsku. Lyžování tata miloval, jezdili jsme každý rok aspoň na týden na hory, někdy i na čtrnáct dnů. Naše vybavení byl ovšem tristní: místo péřovek jsme měli zimníky, místo batohu kufry. Tata měl elegantní bilou větrovku, v nichž bojoval wehrmacht, děsné předválečné lyže a popraskané staré lyžáky, které jsme týden napouštěli rybím tukem. Podle toho taky smrděly, bylo v nich zima a nepasovaly do zastaralých vázání. Tata moc lyžovat neuměl, zato mama neuměla vůbec a trápila se hrozně.

Zde jsme na Paprsku, to mi bylo pět a pamatuji se na to docela dobře. Zavazadla a lyže nám vyvezl nahoru koník. Na chatě jsme byli skoro sami. V dubnu už tu nebyl žádný sníh, jen malý proužek na louce u lesa. A lyžáky hrozně tlačily.

Mama na jaře 1956. Vypadá zde velmi spokojeně.
Na podzim však strávila měsíc v nemocnici
s těžkým zánětem zubu moudrosti. Naštěstí už
byl penicilín, takže to přežila.

Vítek se narodil v dubnu 1957

1890 - 1900 - 1910 - 1920 - 1930 - 1940 - **1956** - 1960 - 1970 - 1980 - 1990 - 2000 - 2010 - 2020

Já se sousedovic Jarkem Pospíšilem, spolužákem, po složení pionýrského slibu ve třetí třídě na jaře.

Fotka z naší zahrady byla pořízena jiným spolužákem mým prvním foťákem, který jsem dostal od Otyna k Vánocům. Jmenoval se Rix a měl krásné kožené pouzdro. Otyn mě tím ovlivnil na celý život, a nejen tím. Jeho jiný dárek – elektrický vláček – stál u prvních pokusů s elektrickým proudem. Taky mi pořídil filmovou kameru a naučil mě hrát volejbal. Ještě na gymnasiu jsme si plánoval, že budu kameramanem. A volejbal jsem hrál celý život – tedy dokud to aspoň trochu šlo (v roce 2018 jsem definitivně zjistil, že to už opravdu dál nejde).

1890 - 1900 - 1910 - 1920 - 1930 - 1940 - 1950 - **1960** - 1970 - 1980 - 1990 - 2000 - 2010 - 2020

1890 - 1900 - 1910 - 1920 - 1930 - 1940 - 1950 - **1962** - 1970 - 1980 - 1990 - 2000 - 2010 - 2020

1890 - 1900 - 1910 - 1920 - 1930 - 1940 - 1950 - **1962** - 1970 - 1980 - 1990 - 2000 - 2010 - 2020

Návštěva Mařenky

V roce 1967 už začalo být patrné politické uvolňování. Nejlépe to bylo vidět na rozmachu českých filmů. Tatova sestra Marianne Bukowansky, žijící v Austrálii, s níž jsme si dosud jen dopisovali, se konečně odhodlala k návštěvě staré vlasti. S tetou byla legrace, nejen pro její legrační češtinu s australským přízvukem, ale hlavně jak si nemohla v hlavě srovnat realitu života v socialismu a divila všemu, co pro nás představovalo každodenní samozřejmost. Třeba když si vyřizovala pobytové vízum na krajské správě policie, hrnula se s napřaženou rukou k poručíkovi, aby mu potřásla pravicí. Tohle gesto ho tak vyděsilo, že zmáčkl poplašené tlačítko skryté pod stolem. Ani žádost o „projímač“ v prodejně Foto-kino nezůstala bez rozpaků prodavače a smíchu všech zákazníků.

Fotky jsou z dovolené v jakési příšerné chalupě, kterou domluvila Aninka. Dole je Mařenka s Májou a panem Hemzalem.

Mařenka by mohla sloužit jako inspirace k románu. Mája jí před válkou musela tajně vynášet ven šaty, aby se mohla převléci, když přes zákaz plukovníka chodila tančit do Německého domu. Vzala si Waltra Bukowanského a měla s ním dvě děti, Karlu a Sašu, který za války zemřel na TBC. Walter byl velký sportovec, lyžař a jako Němec (myslím, že byl hlavně Rakušan) narukoval do wehrmachtu. Naštěstí ne na východní frontu, hlídal hranice se Slovenským štátem. Půl roku před koncem války se ukázalo, že je vlastně čtvrtinový Žid a z armády putoval do koncentráku. Tím se vyhnul odsunu po válce. Vycítil příležitost a stal se národním správcem kdesi v Čechách. Udržoval dobré vztahy s ruskými důstojníky a tak se stalo, že ho vybavili jakousi propustkou, která umožnila mu i s Mařenkou a malou Karlou odcestovat do Rakouska, tehdy ještě okupovaného ruskou armádou. V Alpách chtěli s kamarádem provozovat horskou chatu. To se moc nevydařilo a když se naskytla příležitost, odpluli do Austrálie. Smůla byla, že cestou přišli o kabáty, v nichž bylo zašité zlato, připravené do nového srtu na vzdáleném kontinentu.

Začátky proto nebyly právě jednoduché. Vyzkoušeli několik džobů, vesměs neúspěšných. Například se dali do party s kýmsi, co chtěl vyrábět péřové duchny a polštáře. Bohužel husy nebyly a tak to zkoušel dělat z peří slepičího. Peří i slepic bylo dost, nakonec měli peří všude – jen do polštářů se nehodilo, nebylo totiž mastné ani hřejivé. Nakonec ale Walter uspěl. Otevřel si autoservis, a protože motorům rozuměl už z Evropy, začalo se mu konečně dařit. Mařenka se naučila anglicky a mohla pracovat jako úřednice. Servis pěkně prosperoval, ale přišla další rána – Walter se zabil na motorce při nějakém závodu či co. A aby toho nebylo málo, už vyléčená TBC se u Mařenky znovu projevila. Teta musela do sanatoria a Karla k jeptiškám. Vychovaly z ní kovanou katoličku, když se vdala za Laurie Cox, měli šest kluků a dceru.

Mařenka se z tuberkulózy léčila dlouho, ale nakonec to zvládla. Začala znovu pracovat v úřadě a opět se jí docela slušně dařilo, ale zůstala jí jen jedna plíce. Aby mohla letět do Evropy, musela se nejprve zavést letadla s přetlakovými kabinami.

Štědrý večer 1967 s Aninkou a Izušem.

Vánoce se u nás slavily v plné parádě velmi tradičně. Před jídlem se četla bible, po večeři Aninka hrála na klavír a s Vítkem zpívala koledy. Mama coby evangelička na to moc nebyla, raději myla nádobí. Teprve pak se mohly rozbalit dárky.

KAPITOLA ŠESTÁ

PRAŽSKÉ JARO

Rok 1968

Pražské jaro přineslo nové naděje. Studoval jsem gymnázium, tedy vlastně dvanáctiletku a spolu s kamarády jsme politické vření hodně prožívali, plní optimismu. Tata se konečně mohl vrátit ke své profesi právníka. Do té doby pracoval jako vedoucí autodopravy ve fabrice, kde byl mezi šoféry jediný, který neměl řidičák. A Izuš mohl opět publikovat, což naplňovalo nadšení především jeho ženu Aninku.

Nadšení nám dlouho nevydrželo. Už před prázdninami Izuš, kterého jeho přátelé považovali za „nejvýznamnějšího českého filozofa-pesimistu“, soudil, že Rusové uvolnění pražského jara nemohou tolerovat a takový vývoj zatrhnou. Nikdo jsme mu nevěřili.

Fotky jsou z prvomájové demonstrace. Po dlouhé době byl prvomájový průvod spontánní demonstrací na podporu nového vedení strany a státu.

Cesta do Itálie 1968

Politické uvolnění začátkem roku 1968 umožnilo i volnější cestování do kapitalistické ciziny. Potřebovali jsme sice pozvání, ale v Rakousku jsme měli peníze z činžáku ve Vídni, takže povolení čili výjezdní doložku, kterou už nemusely schvalovat domovnice z uličního výboru strany, jsme dostali. Tata naplánoval skvělou okružní jízdu vysněnou Itálií. Pomocí příručky „*Evropou za 5 dolarů na den*“ a jízdních řádů vlaků sestavil vyčerpávající program. Kýžené pozvání vyhotovil pomocí římského telefonního seznamu – „pozval“ nás jistý Mario Toffoletti.

Podle fotek to vypadá na bloumání a povalování se u moře, opak však byl pravdou. Většinu času jsme strávili obdivováním antických památek, renesančních chrámů a obrazáren v Benátkách, Římě, Florencii a Pompejích.

Vrátili jsme se koncem července a v srpnu sem vtrhli Rusové. Izuš měl pravdu.

Smrt Jana Palacha

Ruská okupace nás zbavila iluzí. V Brně okupanti vidět prakticky nebyli a život se záhy vrátil alespoň zdánlivě do původních kolejí. Rychle se ovšem ukázalo, že dočasně poražení a ponížení komunisté drží otěže pevně v rukách, všude panovala depresivní nálada. Komunisté zahájili normalizaci a začali se mstít.

Student Jan Palach, který se na protest takovému vývoji upálil, vyvolal prudkou, ale bohužel jen dočasnou, reakci celého národa.

Mama 45. narozeniny

1890 - 1900 - 1910 - 1920 - 1930 - 1940 - 1950 - 1960 - **1970** - 1980 - 1990 - 2000 - 2010 - 2020

Moje nová tchýně a tchán

V září 1978 jsem se oženil se spolužačkou ze školky, sportovkyní a úspěšnou volejbalistkou Zuzanou.
Za svědky byli Zuzanina sestra Iva a náš trenér a dlouholetý přítel Zdeněk Hejna.

Poslední fotky taty

Tata zemřel po autonehodě 30. ledna 1979.

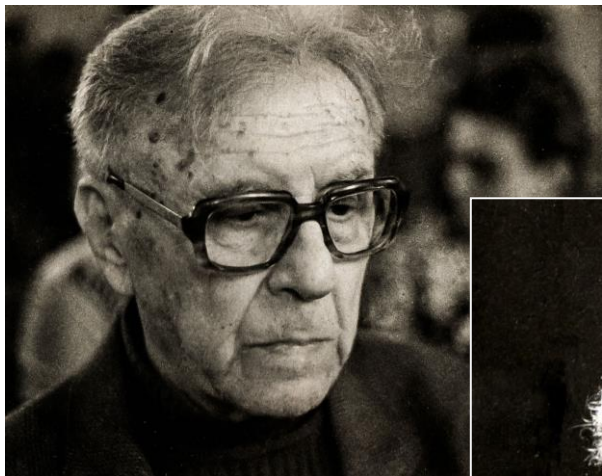
Jeho nečekaná smrt všechny zasáhla, hlavně mamu. Trochu pookřála teprve po narození Hanky, které se hodně věnovala. Měla to s ní těžké, Hanka byla trucovitá a svéhlavá.

Divadlo Na provázku dramatizuje esej Josefa Šafaříka „Průkaz totožnosti“

účinkují František Derfler a Jan Vlasák

Izuš se dlouhodobě téměř s nikým nestýká a usilovně pracuje na svém opus magnum, které nakonec dostalo název „Cestou k poslednímu“. Je stále v hledáčku StB kvůli stykům s Václavem Havlem a dalšími disidenty, zejména brněnskými. Důvodů jeho uzavřenosti je více. Nesouhlasí s Chartou 77, kterou považuje za neúčinnou a poškozující disidenstskou kulturu. Především však pracuje na své sáhodlouhé eseji, neustále ji přepisuje a upravuje, přitom cítí, že publikování je v nedohlednu.

1890 - 1900 - 1910 - 1920 - 1930 - 1940 - 1950 - 1960 - 1970 - **1985** - 1990 - 2000 - 2010 - 2020

Hanka *13. srpna 1980

Aleš *20. září 1982

Babička a Hanka na Hodůňce roku 1984

Aleš, olympiáda v Hartvíkovicích 1987

Aleš na cyklovýletu s mými kamarády 1. máje 1989

>>>>> Strýc Oto Málek s tetou

Strýc byl zdatný obchodník a spolu s tetou měli koloniál ve Svitávce, odkud pocházela babička Berta, manželka pplk. Dokoupila. Po únoru 1948 o obchod přišel, ale pracoval v něm dále jako vedoucí až do důchodu. Strýc byl zapřisáhlý antikomunista, pádu totality se bohužel on ani teta nedožili.

Vděčíme jim za mnohé – financovali studia mamy a Otyna, doplatili hypotéku domu na Havlíčkově a zdělili jsme po nich slušný majetek – dům v Židenicích a množství pozemků ve Svitávce.

>>>>> Mája a pan Hemzal

Mája byla naše chůva a brali jsme ji jako člena rodiny – naši jedinou babičku. Druhé babičky totiž umřely příliš časně. Mája byla nejhodnější člověk na světě, kterého jsem poznal. Však mě také pořádně rozmazlovala. Sloužila u rodiny Rybáků od tatova narození, to jí bylo asi patnáct. Vlastní děti neměla, provdala se za pana Hemzala až někdy okolo roku 1955. Měl domek v Bořitově a pracoval jako lakýrník ve Zbrojovce. Nesmírně šikovný člověk a také celý život upřímný komunista, to však myslím v dobrém smyslu. Jeho syn Karel to dotáhl daleko – až na profesora a rektora pražské ČVUT.

Do Bořitova jsme často jezdili nejprve jen o prázdninách, jako kluk jsem pomáhal při žních klást povřísla a v zimě o zabíjačce roznášet polévku.

1890 - 1900 - 1910 - 1920 - 1930 - 1940 - 1950 - 1960 - 1970 - **1989** - 1990 - 2000 - 2010 - 2020

KAPITOLA SEDMÁ

SAMETOVÝ PŘEVRAŤ

nepřišel nečekaně, s nástupem Gorbačova a událostmi v NDR se čekalo, že ledy se konečně pohnuly. Nečekané – alespoň pro mě – bylo, jak rychle se u nás komunistický režim zhroutil. Demonstrace studentů byla potlačena a čekal jsem, že se bude opakovat dobře známý scénář z předcházejících demonstrací toho roku. No, příjemné překvapení to bylo.

Fotky jsem pořídil na Mikuláše, kdy jsem měl služební cestu do Prahy. Demonstrace se sice ještě konaly, ale už jen sporadicky. Jako vždy v tento den všude bylo plno Mikulášů, čertů a andělů. Pikantní bylo, že se čerti domluvili a s plnými nůšemi se vydali na Hrad a nanosili před dveře, kde bydlel nenáviděný prezident Husák, pořádnou hromadu uhlí a shnilých brambor.

1890 - 1900 - 1910 - 1920 - 1930 - 1940 - 1950 - 1960 - 1970 - **1989** - 1990 - 2000 - 2010 - 2020

Izuš – Josef Šafařík – zemřel v roce 1992. Jeho dílo „Cestou k poslednímu“ se podařilo dostat s pomocí tehdejšího ministra kultury a přítele do tisku a vyšlo jen několik dnů před Izušovou smrtí.

Ale ještě před tím se dočkal konečně uznání svého díla, hlavně esežů a děl dramatických. President V. Havel mu udělil řád T. G. Masaryka, dostal také čestný doktorát z filosofie. Izuš na takové pocty moc stavěný nebyl, největší radost to udělalo Anince. Paradoxní je, že přestože bydlel naproti Filosofické fakulty a denně se díval profesorům do oken, ti jej jako filosofa prakticky neznali a ani později neuznávali.

>>>>>>

Předávání čestného doktorátu (V. Havel a Aninka)

>>>>>>

Předání vyznamenání v bytě na Grohově Petrem Oslzlým

1890 - 1900 - 1910 - 1920 - 1930 - 1940 - 1950 - 1960 - 1970 - 1980 - **1992** - 2000 - 2010 - 2020

Mama dlouho žila sama. Pak ovdověl její dávný kamarád Vladimír
Tichomirov a tak to dali nakonec dohromady.

Vladimírovým koníčkem bylo vaření, v tom se opravdu vyznal, a naše
útlá babička pěkně přibrala. Byl také nesmírně podnikavý, strhl babičku
k turistice a podnikli spousty cest po světě. Babička s ním začala nový
život. Významně se zasloužil o restituci domu na Došlíkově, o nějž se
pak až do své smrti staral.

*(Vladimír v kuchyni, vypadá velmi nešťvaně. Ale není, to se jen zdá.
Byl to velmi hodný člověk)*

1890 - 1900 - 1910 - 1920 - 1930 - 1940 - 1950 - 1960 - 1970 - 1980 - 1990 - **2000** - 2010 - 2020

Z oslavy osmdesátých narozenin

1890 - 1900 - 1910 - 1920 - 1930 - 1940 - 1950 - 1960 - 1970 - 1980 - 1990 - **2005** - 2010 - 2020

Vánoce 2007

1890 - 1900 - 1910 - 1920 - 1930 - 1940 - 1950 - 1960 - 1970 - 1980 - 1990 - **2007** - 2010 - 2020

Osmdesáté páté narozeniny

Na svatbě Aleše a Kláry (2012)

KAPITOLA OSMÁ

BABIČKA VĚRUŠKA

S narozením Štěpána tu byly najednou dvě babičky navíc. Takže z mamy se rázem stala babička Věruška.

Vánoce 2014. Klára už se Štěpánem, Hanka s Maherem

1890 - 1900 - 1910 - 1920 - 1930 - 1940 - 1950 - 1960 - 1970 - 1980 - 1990 - 2000 - **2014** - 2020

Babička oslavila devadesáté narozeniny

Babička s malou, poněkud zaraženou Alžbětou.
Ale jen do doby, než Bětko objevila pikslu s perníčky a pianino.
Když k tomu připočteme žebřík na zahradě, na nějž ráda lezla,
chodila za babičkou ráda

1890 - 1900 - 1910 - 1920 - 1930 - 1940 - 1950 - 1960 - 1970 - 1980 - 1990 - 2000 - 2010 - **2019**

Červen 2020

Babička Věruška zemřela 4. července 2020

1890 - 1900 - 1910 - 1920 - 1930 - 1940 - 1950 - 1960 - 1970 - 1980 - 1990 - 2000 - 2010 - 2020

EPILOG

Životní příběhy jsem se pokusil vylíčit pokud možno nestranně. Jací však moji rodiče vlastně byli? Odpověď není snadné, ani jeden z nich se nám nesvěřoval a je dobře možné, či spíše pravděpodobné, že můj pohled se liší od toho, jak je vnímali ostatní. Proč o tom tedy mluvit? Protože je třeba se zamyslet, dokud jsou vzpomínky ještě živé (a dokud jsou vůbec nějaké vzpomínky).

Jaká tedy byla **mama**? Byla to vesnická holka, veselá a podle historek jejích kamarádek asi i dost divoká. Byla samostatná a odpovědná, od mala byla s Otynem bez mámy. Nikdy na nás nekřičela ani nás netrestala, na to byl tata, aby prosadil její přání. Ona byla šedou eminencí rodiny. Její metodou bylo „dělej, co sám chceš, ale budeš chtít to, co chci já, a ani si toho nevšimneš“. Jako psychiatr to uměla dokonale. Byla velmi pěkná a tata ji, co se módy týká, hýčkal. Peněz nebylo nazbyt, ale málokdy chodila v konfekci, měla svoji švadlenu a oblékala se velmi elegantně. Možná to bylo i tím, že její příjem byl vyšší než tatův. Měla veselou náturu a i hodně stejně veselých přátel, pamatuji se na večírky v obýváku, který býval ještě ráno zakouřený jak nejhorší putyka.

Vařit mama tedy neuměla, ostatně, od koho by se to měla naučit. Přesto nám každý večer uvařila – při svatbě prý slíbila tatovi, že bude denně chystat teplou večeři. Naštěstí mezi pacienty se našel i vděčný řezník, k němuž jsme chodili nakupovat a vyhnuli se tak dlouhým frontám, které stály každý čtvrtek před sousedním řeznictvím.

Svoji lékařskou profesi brala nesmírně odpovědně. Z práce chodila utahaná a ještě si nosila lejstra domů – všelijaké výkazy, statistiky sebevrahů, posudky. Tohle její vypětí a stresy mě dokonale vyléčily z touhy studovat medicínu. Ostatně by to za komunistů nejspíš ani nešlo, náš třídní původ to v podstatě vylučoval. Vítek to zkusil, a ač jedničkář a výborný student, přijat nebyl.

Tatova smrt znamenala v jejím životě obrat. Náhle zůstala sama s Vítkem, který ještě studoval, a musela se začít starat o spoustu věcí. Na druhé straně mohla dělat, co sama chce a neohlížet se příliš na druhé. To vědomí odpovědnosti, že tu zůstala jako hlava rodiny, jí provázelo až do smrti. Ke starosti o Vítku, který ještě studoval, přibyla starost o Hanku a Aleše, kterým se obětavě věnovala, o stárnoucí Májinku, o Aninku po smrti Izuše, o domy na Havlíčkově i Došlíkově, o strýce Otomálka a tetu a pak i o zděděné zahrady a nemovitosti ve Svitávce. Starostlivý Vladimír jí v tom byl později velkou oporou.

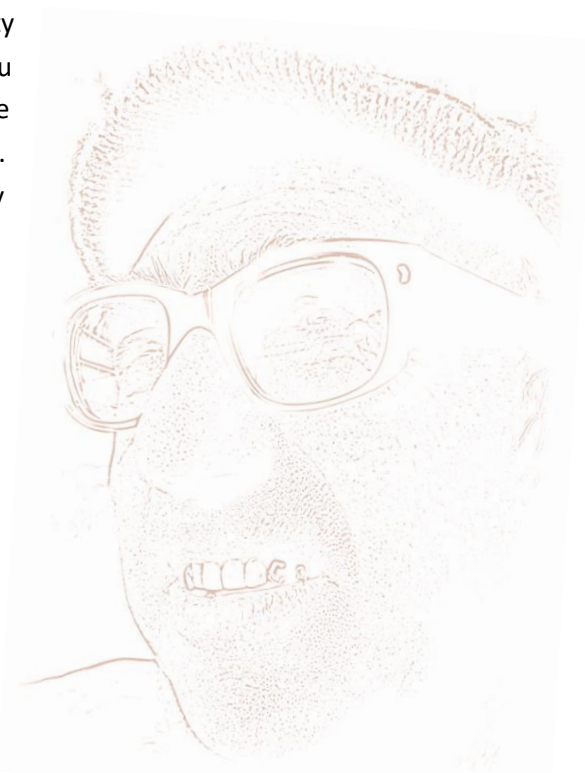
Je zajímavé, když tak o tom přemýšlím, že neznám nikoho, kdo by ji neměl rád, ani koho by nenáviděla ona. Nikdy jsem ji neviděl někomu nadávat, na někoho křičet nebo někoho pomlouvat či dělat naschvály. A o lidech, kteří ji rozhodně život ztrpčovali, mluvila spíš jako o pacientech a snažila se je pochopit. Neměla snad žádnou špatnou vlastnost? Ale ano – byla svéhlavá. Ale svým způsobem. Byla překvapivě silná, i když vypadala křehce a zranitelně. Neodporovala vám, ale nakonec se ukázalo, že stejně bylo po jejím.

Tata byl spíše maminým protipólem. Byl hodný a mírný cholerik. Když se vztekl, létaly hrnce. Zažil jsem to jen párkrát, ale nikdy doma, naštěstí. Hrnčů jsme měli málo, zato jsme měli rákosku – dokonce dvě, ale jednu z nich jsem dokázal průběžně někam schovat. Na nás kluky se tata zlobil často a většinou jsme si to zasloužili a tresty jsme nepovažovali za přehnané. Tata byl velice slušný, zakládal si na vychování a hodně nás tím trápil a drezíroval. Bylo v něm kus noblesy, která se ovšem za komunistů moc nenosila. Byl taky trochu snob, nesnášel kulturu dechovky, Švejka, fotbalu a piva. Televizi jsme nikdy neměli. Lidové zábavy nesnášel, stejně jako oslavy a večírky v práci. Vlastně měl dost málo přátel – jediného, kterého si pamatuji, byl jistý Franta, právník. Nádherný vysoký chlap s ještě hezčí ženou Lydií. Bohužel těžký alkoholik, brzo si zničil játra. Možná i proto tata nepil alkohol, kromě piva či vína k jídlu. Zato kouřil, hodně a doma to bylo řádně cítit.

Také s námi nikdy nesportoval. Tenis, který kdysi hrál, byl komunisty prohlašován za buržoazní, a jeho oblíbené rajtování na koni nepřicházelo v úvahu vůbec. Jediný sport, který provozoval, byly každoroční lyžovačky. Bohužel jsme nikdy neměli pořádné lyže ani boty a ani peníze na šlepr, kterého se tata bál. Podle toho naše lyžování vypadalo. Když jsem začal hrát závodně volejbal, nikdy se nepřišel podívat, natož fandit. Peněz na naše vzdělání ovšem nelitoval. Museli jsme chodit do němčiny a do klavíru, což v mém případě byly opravdu peníze vyhozené do vzduchu.

Tata člověk nepraktický a manuálně nepříliš šikovný. Jeho pokusy opravit elektrickou instalaci zaváněly ublížením na zdraví. Jeho náradí tomu odpovídalo. Když jsem k Vánocům dostal kufřík s dětským náradím, hned ho začal používat. Rád jsem mu pomáhal a jak říkal Jára Cimrman, i špatný příklad může mít dobrý výchovný účinek.

Tata byl člověk knihy, intelektuál, strojům nerozuměl a snad se jich i trochu bál. Miloval klasickou hudbu, kupoval spousty desek, ale přehrával je na předpotopním gramofonu, který desky rychle zničil. Stejně to bylo s rádiem, muzejní šestilampovkou Telefunken. Pravidelně každý den si v osm zapnul aparát, dal si cigaretu, kávu a poslouchal zprávy a večerní koncert z Vídně. Tento rituál jsme všichni respektovali.

Tata byl jistě romantik. Myslím, že si svůj život představoval jinak a ze spousty věcí nebyl šťastný. Přizpůsobovat se životu za totality se mu zajídalo a ani se mu to moc nedařilo, takže musel dělat kompromisy. Hlavně kvůli ostatním – abychom se dostali na školu, abychom mohli studovat, aby vyhověl přátelům, kteří mu pomohli v práci.

Je škoda, že zemřel tak brzo. Ani se nedočkal vnoučat.

Ještě poznámka na závěr: Schválně jsem vynechal Hanku i Aldu s jeho rodinou. Mám tak aspoň možnost v historii pokračovat. Ostatně ani oni ještě neřekli poslední slovo.